

ศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

รสสุคนธ์ ประดิษฐ์*
รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอ เขาค้อ จากนั้นจะเสนอเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้นำชุมชน 3) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

ผลการศึกษาศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยว พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากการกระจายอำนาจด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผลการดำเนินงานในการเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมงานเทศกาลประเพณีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น มีการบริการข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสอบถามเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่เพื่อเป็นจุดดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยว แต่ผลการศึกษายังพบว่าท้องถิ่นยังขาดกระบวนการพัฒนาศักยภาพ โดยการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และขาดการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

* รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พัฒนาสังคม) อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผลการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคทางการท่องเที่ยว พบว่า เขาค้อมีจุดที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบ มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีภูมิอากาศที่หนาวเย็นจนได้สมญานามว่าเป็นดินแดนแห่งสวิตเซอร์แลนด์เมืองไทย และภาครัฐมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้ตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด แต่มีข้อจำกัดในการพัฒนาคืองบประมาณในการพัฒนามีอยู่อย่างจำกัดในขณะที่ปริมาณงานที่ต้องการมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้พื้นที่ของอำเภอเขาค้อส่วนใหญ่ยังขาดระบบการจัดการด้านขยะที่ดี และขาดพื้นที่ในการรองรับขยะซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวตามมา

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา พบว่าการพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการถ่ายโอนงบประมาณและบุคลากรมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อควรบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของรัฐทุกฝ่ายในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ : ศักยภาพและโอกาส, การพัฒนาการท่องเที่ยว, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Potentials and Opportunities in Tourism Development of Khao Kho Sub-district, Phetchabun Province

Rotsukhon Pradit

Rudklaw Pampasit

Abstract

This research aims to study the potential of local government in tourism development of Khao Kho Sub-district area, Phetchabun Province and to analyze the potentials and opportunities in tourism of Khao Kho Sub-district area. After that, this research will propose the policy proposal by having its data collection according to these methods 1) Having an in-depth interview with the important persons in setting up the tourism policy of local government 2) Having conversations with business entrepreneurs and community leaders 3) Analyzing the strengths, weaknesses, opportunities, and obstacles.

The study result of the potentials and opportunities in tourism found that the local government in Khao Kho Sub-district area has become part of tourism development more from the power decentralization in government tourism for the local government. The outcome from enhancing the potentials in tourism of the local government such as public relations promotion and tradition and festival promotion to be tourist attractions more, providing news and information services as well as contact information for tourists, and area development in order to attract tourists. However, the study result found that the local lacks of the potential development process integrated with other government organizations as well as lacks of the benefit sharing person promotion process.

The study result from studying the strengths, weakness, opportunities, and obstacles in tourism, it was found that Khao Kho has the beneficial location, beautiful scenery, cold climate which is named “the Switzerland of Thailand”, and the government has decentralized power to the local in order to provide services in tourism according to what stated in the regulations in the law. However, it has the limitation in the development of budget matter which is limited while the large amount is needed; therefore, it is not enough to run the process according to the needs. Moreover, most of Khao Kho Sub-district area still lacks of the good garbage management system and the place for storing the garbage. These problems might affect the tourism image afterwards.

The suggestions granted from this research study are that in the local government tourism potential development, it should be the budget and staff transferring to the local government, and Khao Kho Sub-district local government should integrate the tourism matter with other government organizations in the area in order to create the most potential development.

Keywords : Potentials and Opportunities, Tourism Development, Local Government

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2559-2555) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ โดยจะพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยและมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาเครือข่ายความเชื่อมโยงของระบบคมนาคม จัดทำผังเมือง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการตลาดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พัฒนาคุณภาพบุคลากรในภาครัฐและเอกชนทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น การปรับปรุงกฎระเบียบและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด พัฒนากลไกเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกและภายในที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, พ.ศ.2559-2555) ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพและโอกาสทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสนับสนุนและการร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการเพิ่มศักยภาพและมาตรฐานการให้บริการในด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลถึงความพร้อมของศักยภาพและมาตรฐานในภาพรวมในระดับประเทศ

การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีบทบาทสำคัญในด้านของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจากการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550ซึ่งได้กำหนดให้สิทธิชุมชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้บทบาทของท้องถิ่นและชุมชนในการเข้ามาจัดการท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบของการจัดการโดยชุมชนถูกคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชน

ของคนในท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งด้วย (สินธุ์โรบล, 2546, หน้า 9)

อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่สำคัญและมีศักยภาพที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งจากต่างชาติและในประเทศได้ เนื่องจากเขาค้อมียอดเขาสูงประมาณ 1,174 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศบนเขาค้อเย็นตลอดปี จนมีชื่อเรียกว่า “สวิตเซอร์แลนด์เมืองไทย” นอกจากนี้บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวแล้วนั้น เขาค้อยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่อีกหลายแห่งที่เป็นจุดดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวแวะมาเยือน ได้แก่ อนุสาวรีย์จันทน์ ฐานอิทธิ (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเขาค้อ) อนุสรณ์สถานผู้เสียสละเขาค้อ เจดีย์พระบรมสารีริกธาตุเขาค้อ และหอสมุดนานาชาติเขาค้อ พระตำหนักเขาค้อ น้ำตกศรีดิษฐ์ เนินมหัศจรรย์ ไร่ปีเอ้น บริษัทอุตสาหกรรมกระดาษเขาค้อ จำกัด ในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก (เขาค้อ) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาค้อเพชรบูรณ์ (สวนสัตว์เปิดเขาค้อ) นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม และรีสอร์ท ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของฝากและของที่ระลึกซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรของคนในชุมชน ได้แก่ ผัก และผลไม้เมืองหนาว เป็นต้น

ทั้งนี้จากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาเขาค้อได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและอาชีพของคนในพื้นที่ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาการบุกรุกที่ดิน ชยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว น้ำเสียและสิ่งปฏิกูล ทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่เขาค้อเข้าสู่ภาวะชะงักงัน โดยพบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และท้องถิ่น หากสถานการณ์การท่องเที่ยวในอำเภอเขาค้อเป็นเช่นนี้ จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเข้าสู่ระยะเสื่อมโทรม และนักท่องเที่ยวจะย้ายไปเที่ยวที่ใหม่ซึ่งจะส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและเสียศักยภาพและโอกาสในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ หากทุกฝ่ายไม่ร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ปัญหาผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่จะมากับการท่องเที่ยว

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตลอดจนวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อที่ผ่านมาว่ามีบทบาทในการดำเนินการในการพัฒนาศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้คือผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเขาค้อ ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเขาค้อจำนวน 4 แห่งประกอบด้วยเทศบาลตำบลแคมป์สน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาค้อ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแม่นา และองค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย ผู้ประกอบการในพื้นที่จำนวน 15 ราย และกลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 15 หมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บข้อมูลกับนายกเทศมนตรีและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเขาค้อจำนวน 4 แห่ง
2. การสนทนากลุ่มเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้นำชุมชน
3. การวิเคราะห์ SWOT analysis เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเขาค้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอเป็นศักยภาพการดำเนินงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสำรวจ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มนำมาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวพร้อมทั้งเสนอเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสรุปเป็นผลการศึกษาได้ดังนี้

ศักยภาพด้านการตลาด

การส่งเสริมการตลาด มีการส่งเสริมการตลาดโดยการใช้จุดขายในด้านความสวยงามของทิวทางธรรมชาติและดินแดนทางประวัติศาสตร์ และความหลากหลายของชนเผ่าในการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาด

การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางแผ่นพับและเว็บไซต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การประชาสัมพันธ์ยังไม่เด่นชัดเนื่องจากขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความชำนาญ

การจัดทำระบบข้อมูลและสถิติการท่องเที่ยว ขาดการจัดเก็บข้อมูลสถิติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ทำให้ขาดข้อมูลเชิงสถิติในการนำมาประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลา

ศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถเข้าไปจัดการดูแล อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบได้ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในการดูแลรับผิดชอบของเขตทหาร ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

การสำรวจและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ยังไม่มีการสำรวจหรือค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ มีเพียงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่เพื่อให้เกิดความสวยงาม

การฟื้นฟูและส่งเสริมงานประเพณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสนับสนุนงบประมาณให้กับหมู่บ้านในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อนำไปฟื้นฟูและจัดงานประเพณีประจำหมู่บ้านหรือประจำชนเผ่า นอกจากนี้ยังเป็นองค์กรหลักในการจัดงานประเพณีประจำปีที่สำคัญ

ศักยภาพด้านการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

โครงสร้างพื้นฐานในด้านถนนหนทางมีความสะดวกสบายสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวแต่ต้องใช้ความชำนาญและความระมัดระวังในการใช้เส้นทางต่าง ๆ ระบบไฟฟ้ามีเพียงพอแต่ระบบน้ำประปามีปัญหาหากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาและต้องการใช้น้ำเป็นจำนวนมากระบบน้ำประปาจะไม่เพียงพอเพราะเป็นระบบประปาภูเขา

ที่พักและร้านอาหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีกรเข้าไปควบคุมในมาตรฐานการให้บริการ แต่มีความพยายามในการส่งเสริมในเรื่องการบริการ ความสะอาด และความปลอดภัย

การนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสนับสนุนกิจกรรมด้านการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์โดยการจัดโครงการอบรมมัคคุเทศก์ชุมชน จิตสำนึกในการรักท้องถิ่น และจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี แต่โครงการดังกล่าว ยังขาดความต่อเนื่องโดยไม่ได้ดำเนินการเป็นประจำทุกปีขึ้นอยู่กับความเพียงพอในการจัดสรรงบประมาณ

การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสนับสนุนงบประมาณให้กับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ภายในชุมชนเพื่อพัฒนาสินค้าประจำชุมชน หรือประจำกลุ่มอาชีพต่าง ๆ การยังขาดการตลาดเพื่อจัดจำหน่าย และขาดการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ระลึกขนาดใหญ่

ศักยภาพด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การป้องกันผลกระทบจากการท่องเที่ยว ผลกระทบที่มาจากกรท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่คือปัญหาด้านขยะ เนื่องจากพื้นที่อำเภอเขาค้อไม่มีระบบการจัดการขยะเพราะไม่สามารถหาพื้นที่สำหรับเป็นบ่อขยะ เนื่องจากเป็นเขตพื้นที่ป่า และเป็นเขตต้นน้ำ ดังนั้นจึงมีการดำเนินการโดยการเข้าไปช่วยจัดเก็บขยะตามแหล่งท่องเที่ยวในช่วงบางฤดูกาลท่องเที่ยวเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าและที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พยายามป้องกันผลกระทบเหล่านี้โดยการส่งเสริมโครงการปลูกป่าให้เพิ่มมากขึ้น

การส่งเสริมการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ การทำประชาคมหรือการตัดสินใจใน

นโยบายต่าง ๆ กลุ่มผู้เข้าร่วมและอำนาจการตัดสินใจยังเป็นของกลุ่มผู้นำชุมชนเท่านั้น ขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชน

การอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกและดูแลเรื่องความปลอดภัยในช่วงเทศกาลสำคัญหรือในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก โดยการตั้งจุดบริการประชาชนโดยความร่วมมือกับกลุ่มอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว งบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ใช้จ่ายในการพัฒนาการท่องเที่ยวคือการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามจุดต่าง ๆ ภายในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดความสวยงามและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังใช้จ่ายงบประมาณในการส่งเสริมงานประเพณีประจำปีต่าง ๆ แต่ทั้งนี้พบว่างบประมาณที่จะนำมาสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวมีจำกัดเพราะงบประมาณส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นความต้องการส่วนใหญ่ของชุมชน

จากผลการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสรุปเป็นผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 สรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ

ศักยภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ได้ดำเนินการ	ไม่ได้ดำเนินการ	ผลการเก็บข้อมูล
1. ศักยภาพด้านการตลาด			
1.1 การส่งเสริมการตลาด	✓		เก็บข้อ ส่งเสริมตลาดโดยการใช้จุดขายในด้านของความสวยงาม และทุนทางธรรมชาติความมีอากาศที่หนาวเย็น เป็นดินแดนแห่งการสู้รบซึ่งมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน และความหลากหลายของชนเผ่า ตั้งเป็นสโลแกนในการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบ
1.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์	✓		มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางแผ่นพับและการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การประชาสัมพันธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าจะยังไม่มีความเด่นชัดและไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความชำนาญ

ตาราง 1 สรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
อำเภอเขาค้อ (ต่อ)

ศักยภาพในการดำเนินงานด้าน การพัฒนาการท่องเที่ยว	ได้ดำเนินการ	ไม่ได้ ดำเนินการ	ผลการเก็บข้อมูล
1.3 การจัดทำระบบข้อมูลและสถิติ การท่องเที่ยว		✓	ขาดการจัดเก็บสถิติการท่องเที่ยว ทั้งข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ และจำนวนนักท่องเที่ยว แต่ละช่วงเวลา เนื่องจากอปท.ขาดความรู้ความเข้าใจและ ขาดแคลนงบประมาณ ทำให้ขาดข้อมูลประกอบการวางแผน ตัดสินใจในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยว
2. ศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยว			
2.1 การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร การท่องเที่ยว		✓	อปท.ไม่สามารถเข้าไปจัดการดูแล อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร การท่องเที่ยวได้เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในการดูแลรับผิดชอบ ของทหาร ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และชุมชนท้องถิ่น ทำให้การจัดการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นแบบแยกส่วน

ตาราง 1 สรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ (ต่อ)

ศักยภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ได้ดำเนินการ	ไม่ได้ดำเนินการ	ผลการเก็บข้อมูล
2.2 การสำรวจและค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ		✓	อปท.ยังไม่มีมีการสำรวจหรือค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ มีเพียงการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อให้เกิดความสวยงามและสบายตาแก่นักท่องเที่ยว
2.3 การฟื้นฟูและส่งเสริมงานประเพณี	✓		อปท.มีการสนับสนุนงบประมาณให้กับหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบเพื่อนำไปฟื้นฟูและส่งเสริมงานประเพณีประจำหมู่บ้าน เพราะในเขตพื้นที่อำเภอเขาค้อประกอบด้วยความหลากหลายของชนเผ่าทั้ง ม้ง เย้า ลีซอ และไท ดังนั้นแต่ละชนเผ่าก็จะมีงานประเพณีประจำชนเผ่า
3. ศักยภาพด้านการให้บริการด้านการท่องเที่ยว			

ตาราง 1 สรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ (ต่อ)

ศักยภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ได้ดำเนินการ	ไม่ได้ดำเนินการ	ผลการเก็บข้อมูล
3.1 โครงสร้างพื้นฐาน	✓		โครงสร้างพื้นฐานในเขตอำเภอเขาค้อมีพร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวในจำนวนที่จำกัด หากนักท่องเที่ยวมีปริมาณมาก ระบบประปาจะเกิดปัญหาข้อข้อง เกิดน้ำไม่ไหล เนื่องจากใช้ระบบประปาภูเขา นอกจากนี้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ อปท.ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่เนื่องจากพื้นที่รับผิดชอบส่วนใหญ่เป็นเขตป่าสงวนและเป็นที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ทำให้ไม่สามารถเก็บภาษีได้อย่างเต็มกำลังเพื่อนำมาพัฒนา
3.2 อาหาร ที่พัก และเครื่องดื่ม		✓	อปท.ยังไม่มีมีการควบคุมมาตรฐานหรือออกกฎระเบียบให้กับกลุ่มผู้ประกอบการปฏิบัติในเรื่องของที่พักและร้านอาหาร แต่จะมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาควบคุมดูแล อปท.ดำเนินการเพียงการรณรงค์ให้มีการรักษาความสะอาด ความปลอดภัยและไม่เอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค

ตาราง 1 สรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
อำเภอเขาค้อ (ต่อ)

ศักยภาพในการดำเนินงานด้าน การพัฒนาการท่องเที่ยว	ได้ดำเนินการ	ไม่ได้ ดำเนินการ	ผลการเก็บข้อมูล
3.3 การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	✓		อปท.มีการสนับสนุนการพัฒนาสินค้าที่ระลึกโดยการสนับสนุนงบประมาณให้กับกลุ่มอาชีพในพื้นที่ โดยกลุ่มอาชีพที่ให้การสนับสนุน เช่น กลุ่มจักรสาน กลุ่มทอผ้า และกลุ่มผลิตภัณฑ์จากชาวเขา แต่ยังคงขาดการสนับสนุนการรวมตัวเพื่อจัดตั้งเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ระลึกขนาดใหญ่
4. ศักยภาพด้านการวางแผนพัฒนา การท่องเที่ยว			
4.1 การป้องกันผลกระทบที่เกิดจาก การท่องเที่ยว	✓		ผลกระทบที่มาจากท่องเที่ยวที่พบในปัจจุบันคือปัญหาด้านขยะ ปัจจุบันเป็นปัญหาที่สำคัญของอปท.เพราะไม่สามารถหาพื้นที่ทิ้งขยะได้ ด้วยสาเหตุเป็นพื้นที่เขตป่าและเขตต้นน้ำ จึงไม่มีการดำเนินการในการจำกัดขยะ แต่มีการป้องกันผลกระทบจากขยะโดยการเข้าไปจัดเก็บในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว นอกจากนี้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าในการเข้ามาสร้างที่พักของกลุ่มผู้ประกอบการ ทำให้ปัจจุบันพื้นที่ป่าลดลงอย่างรวดเร็ว จึงมีความพยายามป้องกันผลกระทบเหล่านี้โดยการส่งเสริมนโยบายการปลูกป่าให้เพิ่มมากขึ้น

ตาราง 1 สรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ อำเภอลำทะเมนชัย (ต่อ)

ศักยภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ได้ดำเนินการ	ไม่ได้ดำเนินการ	ผลการเก็บข้อมูล
4.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วม	✓		อปท.มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ เช่นการเสนอนโยบายมีเพียงกลุ่มผู้นำเท่านั้นที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในบางเวทีของการจัดประชุมเท่านั้นและยังขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบาย
4.3 การอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัย	✓		ช่วงเทศกาลหรือช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว อปท.จะมีการจัดตั้งจุดบริการไว้คอยบริการแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปเพื่อคอยอำนวยความสะดวก รักษาความปลอดภัย และการบริการข้อมูลติดต่อสอบถาม โดยการร่วมมือกับกลุ่มอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ตาราง 1 สรุปการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ (ต่อ)

ศักยภาพในการดำเนินงานด้าน การพัฒนาการท่องเที่ยว	ได้ดำเนินการ	ไม่ได้ ดำเนินการ	ผลการเก็บข้อมูล
4.4 การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อพัฒนา การท่องเที่ยว	✓		<p>อปท.มีนโยบายที่จะใช้จ่ายงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ตามจุดต่าง ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความสวยงามและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้จ่ายงบประมาณของ อปท.ที่จะนำมา พัฒนาด้านการท่องเที่ยวมีอยู่อย่างจำกัดเพราะงบประมาณส่วนใหญ่ต้องใช้จ่ายไปกับด้านรายจ่ายประจำ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการกินดีอยู่ดีของประชาชน ซึ่งเป็นความต้องการส่วนใหญ่ของชุมชน ดังนั้นการพัฒนาด้าน การท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่อปท..ให้ความสำคัญเป็นลำดับรองลงไป</p>

ผลการศึกษาศักยภาพและโอกาสของแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาศักยภาพและโอกาสของแหล่งท่องเที่ยวในบทความนี้ได้ใช้วิธีการ SWOT analysis ในการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

จุดแข็ง

- เขาค้อมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
- พื้นที่ของเขาค้อมีความสวยงามตามธรรมชาติ เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เนื่องจากเป็นพื้นที่ใช้ในการต่อสู้กับกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในอดีต ซึ่งสถานที่สำคัญหลายแห่งยังปรากฏหลักฐานอยู่เป็นจำนวนมาก
- เขาค้อเป็นแหล่งผลิตภาคการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะมีผลิตผลทางการเกษตรให้นักท่องเที่ยวได้เลือกสรรและสามารถเข้ามาสัมผัสในกระบวนการผลิตได้
- เขาค้อมีอากาศหนาวเย็น มีทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติ จนได้รับสมญานามว่าเป็นดินแดนแห่งสวิตเซอร์แลนด์เมืองไทย

จุดอ่อน

- การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเขาค้อขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ดูแลในพื้นที่
- พื้นที่ของอำเภอเขาค้อส่วนใหญ่ยังขาดระบบการจัดการด้านขยะและขาดพื้นที่ในการรองรับขยะ
- เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าและทำลายทรัพยากรธรรมชาติจากการสร้างที่พักและรีสอร์ต ทำให้ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว
- พื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเขาค้อส่วนใหญ่เป็นพื้นที่จัดสรรให้ ราษฎรทำกิน ดังนั้นจึงไม่สามารถเรียกเก็บภาษีจากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้

ข้อจำกัด

- งบประมาณในการพัฒนามืออยู่อย่างจำกัด ในขณะที่ปริมาณงานที่ต้องการมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
- ปัจจุบันมีการกระจายอำนาจด้านการท่องเที่ยวมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่การจัดทำแผนปฏิบัติในการถ่ายโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวยังขาดความชัดเจนในการแบ่งอำนาจหน้าที่ นอกจากนี้ยังขาดการกระจายอำนาจงบประมาณและบุคลากรมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย
- การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจส่งผลกระทบต่อทางอ้อมที่อาจทำให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ตามได้ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าว เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวหากไม่มีมาตรการรองรับ

โอกาส

- เขาค้อมีจุดที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบ มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีภูมิอากาศที่หนาวเย็นจนได้สมญานามว่าเป็นดินแดนแห่งสวิตเซอร์แลนด์เมืองไทย
- ภาครัฐมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้ตามระเบียบที่กฎหมายกำหนด
- การเปิดเสรีสินค้าบริการและการลงทุนในอาเซียนเพื่อปรับตัวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสทางการค้า การลงทุน รวมไปถึงด้านการท่องเที่ยวด้วย
- มีโครงการความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ทำให้เกิดแผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ซึ่งมีจุดเชื่อมโยงเมืองที่สำคัญต่าง ๆ และเป็นความร่วมมือระหว่างกันในการส่งเสริมการลงทุนและความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวซึ่งมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาแหล่ง

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนเส้นทาง EWEC

อภิปรายและสรุปผลการศึกษา

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อยังขาดความรู้ความเข้าใจในงานด้านการพัฒนาศักยภาพในจัดการท่องเที่ยวโดยยังสับสนในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับจากการกระจายอำนาจ และขาดแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ มณีวรรณ ผิวนิม (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ พบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรประชาสัมพันธ์หน้าที่รับผิดชอบ และวิธีการดำเนินงานของตนให้ชัดเจนมากกว่านี้ จากการศึกษาพบว่าประชาชน ชุมชน และองค์กรส่วนท้องถิ่นยังมีความเข้าใจสับสนเกี่ยวกับหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ และไม่รู้ว่าจะควรจะต้องติดต่อกับหน่วยงานไหนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ และควรมีหน่วยงานของรัฐให้ความรู้โดยเฉพาะเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวระดับชุมชน เนื่องจากในปัจจุบันกิจการท่องเที่ยวมีความซับซ้อนมากขึ้น องค์กรส่วนท้องถิ่นต้องรับหน้าที่ในการบริหารจัดการชุมชนในด้านต่าง ๆ มากขึ้น โดยไม่มีความรู้โดยตรงในงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ

2. การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณและบุคลากร ในขณะที่ปริมาณงานที่ต้องการพัฒนามีมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อความต้องการในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชพงษ์ วงศาโรจน์ และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทขององค์กรภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่ารัฐบาลส่วนกลางและส่วนภูมิภาคควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ จำนวนบุคลากร และขีดความสามารถของบุคลากร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งพัฒนาศักยภาพในด้านหน้าที่ต่าง ๆ ที่ต้องกำกับดูแล โดยควรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

3. การวิเคราะห์ศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวพบว่าจุดแข็งคือเขาค้อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่มีจุดอ่อนในเรื่องของการขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชน นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมายการกระจายอำนาจที่ขาดการถ่ายโอนงบประมาณและบุคลากรมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีโอกาสด้านการพัฒนาตามโครงการที่สำคัญของรัฐไม่ว่าจะเป็นโครงการความร่วมมืออนุภาคแม่น้ำโขง และจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

4. การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเขาค้อขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้เกิดการพัฒนแบบแยกส่วน สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพชรศรี นนทศิริ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทของประเทศไทย การถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ในประเทศฝรั่งเศส ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จไม่ได้เลยหากปราศจากความร่วมมือในการทำงานอย่างบูรณาการจากทุกฝ่าย อันประกอบด้วยรัฐบาล ในรัฐจะพึงเลี้ยงสนับสนุนแหล่งเงินทุนและกฎระเบียบต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้บริหารกิจกรรมท้องถิ่น ภาคเอกชนในฐานะผู้รักษาคูณภาพของสินค้าและบริการ คนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวของพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการศึกษาสามารถกำหนดนโยบายในการพัฒนาได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. นโยบายระดับท้องถิ่น

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อควรบูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของรัฐทุกฝ่ายในพื้นที่ ในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และร่วมกันในพื้นที่และการออกมาตรการในการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการบุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตรและการก่อสร้างรีสอร์ท เพราะปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านการ

ท่องเที่ยวในพื้นที่

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอเขาค้อควรมีการร่วมมือกันศึกษาระบบการกำจัดขยะที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาด้านขยะและป้องกันปัญหาด้านขยะที่จะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

1.3 ปัจจุบันพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยวมีหลากหลายมากขึ้นและช่องทางที่กำลัมีบทบาทเป็นอย่างมากคือ อินเทอร์เน็ต ดังนั้นการพัฒนาโอกาสทางการท่องเที่ยวจึงควรมีการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ด้านอินเทอร์เน็ตให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น

2. นโยบายระดับชาติ

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ การดูแลมาตรฐานสินค้าและบริการ การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจและมีความชำนาญในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ควรเข้ามาดูแลปัญหาการบุกรุกพื้นที่เพื่อก่อสร้างรีสอร์ทในพื้นที่อำเภอเขาค้อ

2.3 การพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการถ่ายโอนงบประมาณและบุคลากรมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ คณะผู้วิจัยขอขอบสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้ทุนสนับสนุนและขอขอบคุณผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ปิ่นเพชร จำมา. (2545). วัฒนธรรมการท่องเที่ยวของคนไทย พ.ศ.2394 - 2554.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เพชรศรี นนทศิริ. (2550). การศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทของประเทศไทย

การถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ในประเทศฝรั่งเศส. ใน เทิดชาย ช่วยบำรุง(บรรณาธิการ), **รวมบทความการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**, (หน้า 164). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

มณีวรรณ ผิวนิม, ปิยนดา ปรรธนา จันทุพันธ์ (2547). พัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ. ใน ทวีป ศิริรัมย์(บรรณาธิการ), **รวมบทความการวิจัยการท่องเที่ยว**, (หน้า 13). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์, สุวรรณิ ตริวัฒน์วงศ์, อัจฉริยา ศักดิ์รินทร์. (2551). บทบาทขององค์การภาครัฐหลักที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. ใน เทิดชาย ช่วยบำรุง(บรรณาธิการ), **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**, (หน้า 142). กรุงเทพฯ: สถาบันเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.

รัตเกล้า เปรมประสิทธิ์. (2552). **ความยั่งยืนและความสามารถในการรองรับทางสังคมของการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย: กรณีศึกษา การท่องเที่ยวล่องแก่งลำน้ำเข็ก จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก

สินธุ์ สโรบล. (2546). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ**. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 - 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.